

Conjunt de llegendes vinculades al Camí Ral

Sant Vicenç de Castellet

Ubicació

Comarca: Bages

Coordenades:

Latitud: 41.66577

Longitud: 1.86396

UTM Est (X): 405424

UTM Nord (Y): 4613291

Classificació

Número de fitxa 08262-71

Àmbit: Patrimoni immaterial

Tipologia Tradició oral

Estil / època: Contemporani

Segle XIX-XX

Autoria de l'element: Popular

Estat de conservació Regular

Notes de conservació: Algunes d'elles ja no són massa conegudes

Protecció Inexistent

Accés Obert

Ús actual: Simbòlic

Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Camí ral Barcelona-Manresa](#)

Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía

Data de registre de la dt., 27/07/2004 - 02:00

fitxa:

Descripció

La estreta relació de l'home amb el medi han propiciat el sorgiment de topònims, així com de llegendes d'aquesta relació. Aquesta mítica via de comunicació, el camí Ral que enllaçava Manresa amb Barcelona fins a la meitat del segle XIX, va proporcionar pas de traginers, correu, militars i personalitats de diferents èpoques. Degut a que era un camí feréstec, ple d'accidents geogràfics va ser terreny propici pels bandolers que eren freqüents els segles XVI i XVII, com Perot Rocaguinarda, Joan Muntada, o en Capablanca. El trajecte durava unes 13 hores, fet que obligava a fer nit en algun dels hostals que hi havia en el seu recorregut, essent el més concorregut el de Sant Jaume de Vallhonestà. Son moltes les llegendes al voltant de Sant Jaume ja que la seva localització a peu del camí Ral va propiciar el pas continu de persones, carruatges i ramats que atreïen la presència de bandolers. Aquestes llegendes eren comuns i semblants en tot el recorregut del camí i als diferents hostals: Hostalets del Daví, Hostal de la Barata, Hostal de Castellbell i el Vilar (SUADES-SANZ, 2000: 61-63). El Capablanca és sens dubte un dels bandolers més mitificats ja que va actuar al llarg de tot el camí. També la Guerra del Francès (1808-1814) va donar lloc a contalles de tresors amagats i lluites amb invasors. Va ser durant aquesta guerra que es va cremar l'hostal de Vallhonestà, en la retirada de l'exèrcit francès (SUADES-SANZ, 2000: 66). Les guerres carlines també van propiciar les llegendes ja que el massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac va ser amagatall de soldats carlins i els habitants de la zona van patir les incursions d'aquests (SUADES-SANZ, 2000: 71). Els tresors amagats han estat els altres protagonistes de llegendes com la del tresor del Caixal del Llop (SUADES-SANZ, 2000: 76), o el del mas Serracanta (SUADES, 2000: 78) que li va provocar l'estat de ruïna actual degut a la recerca de la gent. Els maquis i refugiats després de la Guerra Civil espanyola també van provocar llegendes. Aquests s'amagaven a zones boscoses i poc habitades, com els entorns del camí Ral a Vallhonestà (SUADES-SANZ, 2000: 86). També llegendes on els llops presents a la zona eren protagonistes, ja que podien malbaratar els ramats, i generaven històries de la lluita de l'home contra els llops. Donant fins i tot alguns topònims com el serrat de les Guineus, que separa el nucli de Sant Vicenç de la vall del Vallhonestà.

Història

Abans de la construcció de la carretera de Can Masana el 1835 i de l'arribada del ferrocarril a Manresa el 1859, aquesta va ser la via de comunicació més important i habitual entre Barcelona i Manresa. Conegut com camí Ral del Coll del Daví, era patrimoni de la corona i després de l'estat, per tant gaudia de protecció reial, era d'ús públic i estava exempt dels cànon de pas que els senyors feudals podien imposar al passar pels seus dominis. En els privilegis atorgats per Jaume I a la vila de Terrassa el 1228, disposava que el camí de Barcelona a Manresa havia de passar per aquesta vila, fet que va beneficiar el pas per Vallhonestà. Però l'existència del camí podria ser anterior a aquesta data si tenim en compte que el pont de Vilomara ja apareix documentat l'any 1193 (SANZ, 2004-2). Tot i que hi havia un altre camí que unia Barcelona amb Manresa passant per Martorell i per Montserrat pels colls de Can Masana i d'Arboç, amb un trajecte més llarg i per això el que passava per Vallhonestà era molt transitat, encara que de més difícil recorregut. Després de passar per Sabadell i Terrassa, el camí s'endinsava en la serra de l'Obac travessant zones abandonades i inhòspites que a partir del segle XVII es van convertir en escenari per l'activitat dels bandolers. També durant la Guerra del Francès i les guerres carlines va ser escenari de fugides i amagatalls, que han contribuït a convertir-la en una via amb moltes llegendes. Bandolers mítics com en Capablanca, maquis com en Massana, contalles sobre tresors, fets insòlits... han forjat un patrimoni tradicional a l'entorn del camí. El coll de Gipó és un lloc mític on hi ha documentats diferents assalts i emboscades entre els segles XVI i el XIX que han mantingut viva la tradició oral. A finals del XVIII queda constància que necessitava urgents reparacions. Zamora, el 1788, en fer el seu viatge, va testimoniar el mal estat del camí al seu pas per Vallhonestà (ZAMORA, 1788). Tot i que es continuà utilitzant durant la primera meitat del segle XIX, transportant a bast el cotó del port de Barcelona a les fàbriques de Castellgalí i Sant Vicenç de Castellet, la construcció de la carretera per can Massana que es va finalitzar el 1835, va marcar l'inici de la decadència

de l'ús del camí que va quedar definitivament abandonat al construir-se la línia fèrria el 1859. A partir d'aquest moment el seu ús queda reduït a camí ramader.

Bibliografia

SUADES, J; SANZ, D. Històries i llegendes de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Sant Vicenç de Castellet, Farell, 2000. ROIG, A. (1988). Cròniques bandoleres de Sant Llorenç del Munt. El camí Ral de Barcelona a Manresa. Barcelona. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, col. Cavall Bernat n° 15.